

דף לימוד לשיעורי וידאו

'סדרת' שלוש שבועות' שיעור יא - מה שמנסים להקשות מהגמרא בתענית

בשם ה' נעשה ונצליח
אד-ני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ערב טוב לכולם נמשיך בסדרת שיעורים שיבארו את סוגית 'שלוש השבועות' המופיעה בגמ' מסכת כתובות קיא ע"א וכן שנשנתה עוד בזוה"ק ובמדרשים, ראשונים ואחרונים

קושיא

טענת המקשים

אמר רבי אלעזר: אמר להם הקב"ה לישראל אם אתן מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה.

לאיזו שבועה מתייחס רבי אלעזר? האם הוא סובר כרבי יהודה או כרבי זירא? ואם הוא סובר כרבי זירא אזי על איזו מבין שש השבועות קיים העונש החמור?

קשה לומר למה התכוון רבי אלעזר, אך מהמשך דבריו ניתן אולי ללמוד על דעתו. שכן מייד אחר כך מובא בגמרא מאמר של אותו רבי אלעזר המספר על השבח הגדול של דירה בארץ ישראל. מה גם שרבי אלעזר הוא ארצישראלי, שכל דבריו הם לפי רבו, רבי יוחנן שהיה ארצישראלי. ומצאנו שרבי יוחנן דיבר על שבועה אחרת: נשבע הקב"ה שלא יכנס לירושלים של מעלה עד שלא יכנסו ישראל לירושלים של מטה. (שרקי¹ [מבלי לציין שזה] ע"פ רבו מניטו)

הפרכת הקושיא

א. סברה ללא מקור

מניטו בהקדמה לשיעור בנושא שלוש השבועות דבר ראשון הוא פותח בכך שהוא טוען ש...

אז אני חושב שאפשר להסביר... אין לי מקור, כן!
אולי פעם אכתוב... אבל אני אין לי מקור... מקור
שהתשובה של הכלל היא חזרה לארץ ישראל זה עניין של ימות המשיח

וכן יש לנו עדות מתלמידותיו של מניטו, רות בן דוד שלימים ידועה יותר בשם הרבנית רות בת שרה בלויא זתע"א, וכך היא כתבה בספה"ק 'שומרי העיר', סוף פרק ד', עמ' 45-46

במשך שנתיים ביליתי שם כל שבת וחג, אווירת המנוחה והשלווה ששררה באורסי חיזקה אותי לקראת השבוע בפאריס, יחד עם זאת נהניתי מהרצאותיו של "מניטו"... הייתי כמובן הקשישה בין כל תלמידי בית הספר והמבקרים שבאו אליו בכל סופשבוע, אבל הייתי מאושרת בין אינטלקטואלים צעירים אלה... במישור האינטלקטואלי היו הרצאותיו של "מניטו" מקור של תענוג, אם גם לפעמים "אקרובטי" מדי* ביקשתי לחזור ללימוד צמוד יותר לטקסטים, פחות ספקולאטיבי (סברתי) הייתי זקוקה למקום, שבו מלמדים את המסורת, ואין ממציאים אותה מחדש,

ועוד הוסיפה שם בהערת שולים *

¹ וג"כ אני אשתמש בדיבורה של הרבנית רות בלויא זתע"א, בהערת שולים דכאן
*אלה ששמעו את דבריו, יבינו את כוונתו. (במה שלא מציון מהיכן מביא דבריו ומקורותיו)

דף לימוד לשיעורי וידאו

אלה ששמעו את דבריו, יבינו את כוונתי.

ולא עוד אלא שיש ג"כ משמטה כלפי הציבור החרדי בדבריו של מינטו, כפי שהביא אחד מחסידיו של שרקי

עיקרי דברי מינטו: החרדיות משמרת את הזהות היהודית בגלות שהיא רק אחת מ-12 הזהויות של שבטי ישראל. כיום יש לשחזר את שאר הזהויות ולהכיר בגבולות הגיזרה של הזהות החרדית.

הציבור החרדי עושה דבר גדול בכך שהוא עוסק בהלכה ובתלמוד אבל מכיוון שאינם לומדים קבלה ומחשבת ישראל הם לא מבינים את מאורעות תקופתנו...

וכדרך אגב נציין כאן שניכר לפי ההתבטאות המתלהמת והמתנשאת הזאת שאותם בעלי דעות משובשות אינם יודעים כלל וכלל איך ללמוד תורה, אלא חינוכו אותם לדבר בסיסמאות משפה ולחץ, כגון 'קבלה' 'מחשבת ישראל' 'קץ מגולה' וכיו"ב

ב. טענה זאת סותרת את שיטת רבי יוחנן ותלמידיו

הרי כל הלימוד של איסור שלוש השבועות שרבי זירא מביא הוא ע"פ תלמידיו של רבי יוחנן, כדאיתא במסכת כתובות, דף קיא ע"א

...ורבי זירא ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוסי ברבי חנינא דאמר ג' שבועות הללו למה אחת שלא יעלו ישראל בחומה ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי ורב יהודה אם תעירו ואם תעוררו כתיב ורבי זירא מיבעי ליה לכדרבי לוי דאמר שש שבועות הללו למה תלתא הני דאמרן אינך שלא יגלו את הקץ ושלא ירחקו את הקץ ושלא יגלו הסוד לעובדי כוכבים בצבאות או באילות השדה אמר רבי אלעזר אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל אם אתם מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה

יוצא לנו מזה שהגמרא הזו היא חיזוק לדברי הגמרא במסכת כתובות, ולא מהווה סתירה כלשהי כלל וכלל

ג. טענה זאת סותרת את הגמרא במסכת תענית

שהרי הדברים ג"כ מבוררים לפי פירש"י [אם היו טורחים להבינו], ד"ה משום דבקרבת קדוש משום דבקרבת קדוש - שאתה מטיב מעשיך לא יבא הקדוש ברוך הוא בעיר לא אבא בירושלים כו' והכי קאמר עד שיהא בקרבך קדוש למטה, דהיינו ירושלים, לא אבוא בעיר שלמעלה:

דהיינו שביאת משיח בן דוד (הגאולה) תלוי' תשובתן של ישראל עד ש'בקרבת קדוש' דהיינו שכל אחד נוהג בקדושה יתירה ולא רק בגלל שנמצא בארה"ק.

וכן נאמר בברכת מעין שלוש והעלנו לתוכה בקדושה ובטהרה

דף לימוד לשיעורי וידאו

ד. אלו המקשים טוענים להבנה בתורת הסוד

וכעת נעבור לפירכא הכי גדולה על אותם שחושבים עצמם לכך ש'הם חושבים' שהינם מקושרים לתורת הסוד **לכל הפחות ידעו מה שזוה"ק מבאר (ע"פ הסוד) את גמרא זו, אבל מסתבר שאיפכא מסתברא אינם יודעים כלל וכלל, לא מהזוה"ק ולא מראשוני המקובלים ולא מאחרוני המקובלים, וכו'.**

והנה דב"ק של רשב"י קדישא בזוה"ק חלק ג, פרשת ואתחנן, דף רסב ע"ב

ת"ח ירושלם וציון דינא ורחמי ואע"פ כן כתיב עיר דוד היא ציון וכתוב בקרבך קדוש ולא אבא בעיר **שבע קב"ה** שלא יכנס בירושלם של מעלה וכו'. אימתי א"ר יהודה **כז אתהדר מלכו בית דוד לאתריה לתתא.**

והדברים מובנים שהכוונה שאין הקב"ה נכנס בירושלים של מטה עד שיחזרו לשלוט בירושלים של מטה **מלכות בית דוד**, והרוצה לעיין בכך עוד יוכל לעי' בדברי הגמ' במס' תענית דף ה' ע"א ושוב בדברי הזוה"ק ויעמוד על אמיתת הדברים, ולא כפי שבעלי הדעות המשובשות ניסו לטעון.

ועוד בכדי להבין כדקא יאות את המימרא הזו **לפי בעלי המסורת והקבלה האמיתית**, להבדיל מבעלי הדעות המשובשות שמדברים רק בסיסמאות, ואביא 'מעשה רב' מרבי **בנציון ב"ר אליהו אבא שאול** זיע"א, מתוך הספה"ק 'תולדות מנחם', עמ' עט

דרך אגב, עוד סיפר לי הרה"ג ר' בן ציון אבא שאול זצ"ל, שבין אברכי "ישיבת פורת יוסף" שבעיר העתיקה היה אחד בקי בקבלה ובכוונות הרש"ש שאמר לחביריו אני אעבור על השבועה ואכניס את הקב"ה לירושלים של מעלה ומיד תבא הגאולה, (ביאור הדברים, כי אמרו חז"ל שנשבע הקב"ה שלא יכנס לירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלים של מטה, **דהיינו בזמן הגאולה, ועוד אמרו שהשביע הקב"ה את ישראל שלש שבועות ואחד מהם שלא ידחקו את הקץ, וסוד דבריהם הוא, שיש שמות קודש שמכוונים בהם בתפילה מבלי לכוון בנקוד שלהם, כי אם יכוונו בהם ובנקודם יגרמו שיכנס הקב"ה לירושלים של מעלה, והיות ונשבע הקב"ה שלא יכנס לשם עד הגאולה, מוכרח שעל ידי כוונות אלו תבא מיד הגאולה, ולכן השביע הקב"ה את ישראל שלא ידחקו את הקץ על ידי כוונת שמות אלו בנקודם, וכשמכוונים המקובלים בתפילת שמונה עשרה כוונות אלו, נמנעים מלכוונם עם הנקוד כדי לא לעבור על השבועה, ורצה אברך זה לכוון בתפילת שמונה עשרה שמות אלו עם הנקוד), **ועמד באחד מבתי הכנסת שבשטיבלאך של שכונת "בית ישראל" והתחיל לומר תפילת העמידה עם טלית ותפילין על דעת לכוון השמות עם נקודם ומיד נפל ומת, ה' יצילנו, ומשה אמת, והאריז"ל אמת.****

סיכום

לא ללמוד אצל עמי ארצות, ובפרט כאלו שמנסים להציג עצמם כמבינים בתורת הסוד, וטוענים שהגלות אצל הערב-רב היא גאולה ו/או אתחלתא דגאולה, רח"ל.

בשכמל"ו